 Czas czytania: 45 min.

Listopad tradycyjnie wiąże się z modlitwą za zmarłych i możliwością uzyskania dla nich odpustów zupełnych. Nie wszyscy jednak wiedzą, że ten dar Bożego miłosierdzia jest dostępny przez cały rok — zarówno dla nas samych, jak i dla dusz w czyśćcu. Kościół daje wiele okazji do uzyskania odpustu, a liczne z nich są związane z nawiedzaniem bazylik, katedr, sanktuariów i kościołów parafialnych. Rzym, ze swoim niezwykłym bogactwem miejsc świętych, oferuje pielgrzymom szczególne możliwości. Odkrycie na nowo tej praktyki pozwala docenić duchowy skarb tradycji chrześcijańskiej i przemienić wizytę w kościele w okazję do modlitwy, nawrócenia, wzrastania w wierze oraz okazania miłości naszym zmarłym braciom.

Dar Bożego miłosierdzia przez cały rok

Wielu chrześcijan uważa listopad za szczególnie sprzyjający czas modlitwy za bliskich zmarłych i uzyskiwania dla nich odpustów. Rzeczywiście, 2 listopada, we wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych, Kościół katolicki daje możliwość uzyskania odpustu zupełnego, który można ofiarować wyłącznie za dusze w czyśćcu. Taką samą możliwość mają od 1 do 8 listopada osoby, które pobożnie nawiedzą cmentarz i pomodlą się za zmarłych.

Czy jednak odpust można uzyskać tylko w te dni? Czy można go ofiarować wyłącznie za zmarłych, czy także uzyskać dla siebie?

Niektóre szczególne okazje są zapewne dość dobrze znane: jubileusze Kościoła, błogosławieństwo papieskie *Urbi et Orbi* w Boże Narodzenie i Wielkanoc czy też 2 sierpnia, kiedy przypada tak zwany Odpust Porcjunkuli, związany z franciszkańską tradycją Porcjunkuli.

W rzeczywistości, jak już mieliśmy okazję przypomnieć w poprzednim artykule, możliwości oferowanych przez Kościół jest znacznie więcej, niż powszechnie się sądzi. W tym tekście chcemy skupić się zwłaszcza na tych związanych z nawiedzaniem miejsc świętych.

Znaczenie odpustów

Aby zrozumieć wartość tej praktyki, warto przypomnieć, że odpust jest darowaniem przed Bogiem kary doczesnej za grzechy, których wina została już odpuszczona (por. Katechizm Kościoła Katolickiego, nr 1471).

Sakrament pojednania przynosi nam odpuszczenie grzechów. Jednak nawet po otrzymaniu przebaczenia pozostają w człowieku skutki grzechu, które wymagają oczyszczenia i duchowej odnowy. Poprzez odpusty Kościół wychodzi naprzeciw tej potrzebie wiernych, czerpiąc ze skarbca zasług Chrystusa i świętych.

Odpust nazywa się zupełnym, jeśli całkowicie daruje karę doczesną należną za grzechy, a cząstkowym — jeśli daruje ją tylko częściowo.

Każdy wierny może uzyskać odpust dla siebie albo ofiarować go za dusze w czyśćcu. W tym drugim przypadku jest on cennym wyrazem chrześcijańskiej miłości, zakorzenionej w komunii świętych, która jednoczy członków Kościoła także po śmierci.

Nawiedzanie miejsc świętych

Wykaz odpustów (*Enchiridion indulgentiarum*) w czwartym wydaniu, opublikowanym przez Penitencjarię Apostolską w 1999 roku, poświęca nawiedzaniu miejsc świętych osobne nadanie odpustu — nr 33.

Zgodnie z zawartymi w nim postanowieniami wiernemu, który pobożnie nawiedzi jedno z wymienionych miejsc w określonych okolicznościach, odmawiając „Ojcze nasz” i „Wierzę w Boga” oraz spełniając zwykłe warunki, udziela się odpustu zupełnego.

1. ***Cztery bazyliki większe w Rzymie***

– Bazylika św. Piotra na Watykanie;

– Bazylika św. Jana na Lateranie;

– Bazylika Matki Bożej Większej;

– Bazylika św. Pawła za Murami.

Bazyliki te można nawiedzać każdego dnia roku, uczestnicząc w pielgrzymce zbiorowej albo przynajmniej podczas wizyty wyrażając zamiar okazania synowskiego posłuszeństwa Biskupowi Rzymu.

2. ***Bazyliki mniejsze***

– 29 czerwca, w uroczystość świętych Apostołów Piotra i Pawła;

– w uroczystość ich patrona;

– 2 sierpnia, z okazji odpustu Porcjunkuli;

– raz w roku, w dniu dowolnie wybranym przez wiernego.

3. ***Kościoły katedralne***

– 29 czerwca, w uroczystość świętych Apostołów Piotra i Pawła;

– w uroczystość ich patrona;

– 22 lutego, w święto Katedry św. Piotra Apostoła;

– 9 listopada, w rocznicę poświęcenia Bazyliki Laterańskiej;

– 2 sierpnia, z okazji odpustu Porcjunkuli.

4. ***Sanktuaria uznane przez właściwą władzę kościelną za***

międzynarodowe, krajowe lub diecezjalne

– w uroczystość ich patrona;

– raz w roku, w dniu dowolnie wybranym przez wiernego;

– za każdym razem, gdy wierny uczestniczy w zorganizowanej pielgrzymce zbiorowej do sanktuarium.

5. ***Kościoły parafialne***

– w uroczystość ich patrona;

– 2 sierpnia, z okazji odpustu Porcjunkuli.

6. ***Kościoły i ołtarze***

– w dniu ich poświęcenia.

7. ***Kościoły i kaplice instytutów życia konsekrowanego oraz stowarzyszeń życia apostolskiego***

– w dniu poświęconym ich założycielowi.

Ten sam *Wykaz* przewiduje również udzielenie odpustu zupełnego osobom uczestniczącym w nabożeństwach w kościele stacyjnym w wyznaczonym dniu. Odpust cząstkowy przysługuje natomiast osobom, które pobożnie nawiedzą kościół stacyjny w wyznaczonym dniu albo chrześcijańskie katakumby.

(Por. Penitencjaria Apostolska, Wykaz odpustów, wydanie IV, 1999, nadanie nr 33, §§ 1-3).

Warunki uzyskania odpustu zupełnego

Oczywiście samo nawiedzenie miejsca świętego nie wystarczy, by uzyskać odpust zupełny. Trzeba wykonać przepisany czyn i spełnić warunki ustanowione przez Kościół:

– być całkowicie wolnym od przywiązania do jakiegokolwiek grzechu, nawet powszedniego;

– przystąpić do sakramentu spowiedzi;

– przyjąć Komunię świętą;

– modlić się w intencjach Ojca Świętego.

Spowiedź można odbyć także na kilka dni przed wykonaniem czynu, z którym związany jest odpust, lub po nim, natomiast Komunię warto przyjąć, a w intencjach papieża pomodlić się tego samego dnia.

Zwykle można uzyskać tylko jeden odpust zupełny dziennie.

Nie chodzi więc o formalne wypełnianie szeregu nakazów, lecz o autentyczną drogę nawrócenia: przyjęcie miłosierdzia Bożego i odnowienie zaangażowania w życie chrześcijańskie.

Rzym: wyjątkowa szansa dla pielgrzymów

Rzym zajmuje szczególne miejsce w historii i życiu Kościoła katolickiego. Od pierwszych wieków chrześcijaństwa wierni przybywają do Wiecznego Miasta, by modlić się przy grobach Apostołów Piotra i Pawła, czcić pamięć męczenników i wyrażać jedność z Następcą Piotra.

Według danych przedstawionych przez Stolicę Apostolską 11 kwietnia 2025 roku samą Bazylikę św. Piotra na Watykanie odwiedza około dwunastu milionów osób rocznie — średnio prawie 33 000 osób dziennie. Jedni przychodzą, by podziwiać jej piękno architektoniczne i artystyczne, inni, by się modlić i przeżyć doświadczenie

wiary.

Dzięki czterem bazylikom większym i ponad dziewięciuset kościołom — w tym bazylikom mniejszym, kościołom parafialnym, sanktuariom oraz kościołom należącym do instytutów zakonnych — Rzym oferuje dziedzictwo nie tylko historyczne, artystyczne i kulturowe, lecz przede wszystkim duchowe.

W czterech bazylikach większych można uzyskać odpust zupełny każdego dnia roku, pod warunkami ustanowionymi przez Kościół. Dochodzą do tego liczne możliwości związane z uroczystościami patronów kościołów parafialnych, bazylik mniejszych i sanktuariów, a także z liturgicznymi wspomnieniami założycieli rodzin zakonnych.

Od turystów do pielgrzymów

To, co powiedziano o Rzymie, odnosi się oczywiście również do reszty świata. Nie trzeba wyruszać w daleką podróż, by skorzystać z tego daru Kościoła. Wiele takich możliwości znajduje się blisko naszych domów — w kościołach parafialnych, katedrach i sanktuariach naszych diecezji.

Święto patronalne, wspólna pielgrzymka lub wizyta w bazylice mogą stać się okazją do odnowienia przyjaźni z Bogiem i spełnienia aktu duchowej miłości wobec zmarłych.

Wszystkich, którzy mogą wybrać się do Rzymu, chcielibyśmy szczególnie zachęcić: nie opuszczajcie Wiecznego Miasta, nie skorzystawszy z jednej z licznych okazji, jakie Kościół daje do uzyskania odpustu zupełnego — dla siebie lub swoich bliskich zmarłych.

Podróż do Rzymu może się dzięki temu stać czymś więcej niż zwykłym zwiedzaniem: prawdziwą pielgrzymką, spotkaniem ze świadectwem świętych i okazją do wzbogacenia własnego życia duchowego.

Kościoły Rzymu, które warto nawiedzić w ciągu roku

Aby pomóc pielgrzymom poznać i docenić te możliwości, przedstawiamy poniżej wykaz rzymskich kościołów wraz z informacją o przypadających w nich

uroczystościach liturgicznych i ich lokalizacji.

Wykaz ma być praktycznym narzędziem do planowania wizyt, odkrywania na nowo miejsc wiary, które czasem pozostają mało znane, oraz korzystania z licznych okazji, jakie Kościół stwarza przez cały rok, by przyjąć dar odpustów zupełnych.

Nazwa kościoła prowadzi do jego strony internetowej, a rodzaj obiektu – do strony w Wikipedii. Kliknij nagłówek kolumny, aby posortować tabelę. Fioletowy tekst oznacza niepotwierdzoną datę święta patronalnego. Święta ruchome umieszczono na końcu najpóźniejszego miesiąca, w którym mogą wystąpić.

Kościoły i bazyliki Rzymu